

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 22. oktobrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Artūrs Kučs un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas
ierosināšanu (pieteikums Nr. 191/2020), kuru iesnieguši divdesmit Saeimas
deputāti: Vitālijs Orlovs, Andrejs Klementjevs, Jānis Urbanovičs,
Valērijs Agešins, Artūrs Rubiks, Igors Pimenovs, Boriss Cilevičs,
Sergejs Dolgopolovs, Nikolajs Kabanovs, Ivans Klementjevs, Jānis Krišāns,
Edgars Kucins, Regīna Ločmele-Luņova, Vladimirs Nikonovs, Ivans Ribakovs,
Jānis Tutins, Ivars Zariņš, Inga Goldberga, Evija Papule un Jānis Ādamsons
(turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta
2010. gada 30. novembra noteikumu Nr. 1077 “Noteikumi par valsts sociālo
pabalstu Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem
un mirušo Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieku
ģimenēm” 2. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas
Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 109. pantam.

2. Apstrīdētā norma paredz, ka Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem un mirušo dalībnieku ģimenēm izmaksājamā valsts sociālā pabalsta apmērs ir 100,00 *euro* mēnesī.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā Saeimas deputātu pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 3. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par likuma atbilstību Satversmei ir ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputātiem.

Pieteikumu ir parakstījuši divdesmit 13. Saeimas deputāti. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Pieteikumam, kuru iesniedz ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputāti, ir jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. pantā noteiktajām prasībām.

Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Satversmes tiesas likuma juridiskais pamatojums izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka Satversmes 1. un 109. pantā ietvertā prasība nodrošināt to, lai persona varētu dzīvot tādu dzīvi, kas atbilst cilvēka cieņai, ir valsts pozitīvais pienākums. Tātad, lai izvērtētu, vai valsts ir izpildījusi šo savu pienākumu, jāpārbauda, vai: 1) likumdevējs ir veicis pasākumus, lai nodrošinātu personām iespēju izmantot sociālās tiesības; 2) šie pasākumi veikti pienācīgi, proti, personām ir nodrošināta iespēja izmantot savas sociālās tiesības vismaz minimālā apmērā; 3) ir ievēroti vispārējie tiesību principi (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 25. jūnija sprieduma lietā Nr. 2019-24-03 17.4. punktu*).

Konkretizējot Satversmes 109. pantā ietverto sociālā nodrošinājuma jēdzienu, Satversmes tiesa norādījusi, ka ar to ir saprotami dažādi sociālā atbalsta pasākumi. Valstij ir rīcības brīvība to metožu un mehānismu izvēlē, ar kādiem sociālās tiesības īstenojamas un aizsargājamas (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 9. jūlija spriedums lietā Nr. 2019-27-03 20.2. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem un mirušo dalībnieku ģimenēm izmaksājamā valsts sociālā pabalsta apmēram vajadzētu būt lielākam un būtu nepieciešams to pārskatīt. Tomēr pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, ka likumdevējs nebūtu veicis pasākumus, lai nodrošinātu personai iespēju īstenot sociālās tiesības, vai ka šie pasākumi nebūtu veikti pienācīgi, proti, ka personai netiktu nodrošināta iespēja īstenot savas sociālās tiesības vismaz minimālā apmērā. Vienlaikus Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, ka nebūtu ievēroti vispārējie tiesību principi.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka valstij ir pienākums izvēlēties pamatotu un argumentētu metodi tāda sociālās palīdzības minimuma noteikšanai un piešķiršanai, kas ikvienai personai radītu iespēju dzīvot cilvēka cieņai atbilstošu dzīvi. Tāpat valstij ir pienākums arī regulāri pārskatīt un aktualizēt sociālās

palīdzības minimumu, lai tas atbilstu patiesajām personu vajadzībām (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 16. jūlija sprieduma lietā Nr. 2019-25-03 21. punktu*). Tomēr Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, ka likumdevējs nebūtu šo pienākumu izpildījis arī gadījumā, kad tiek vērtēts konkrēts sociālā atbalsta pasākums, kas nav tāds pasākums, kas personai ir vienīgais iztikas līdzeklis vai arī garantē tai minimālos iztikas līdzekļus.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt Satversmes tiesā lietu pēc pieteikuma, kuru iesnieguši divdesmit Saeimas deputāti (pieteikums Nr. 191/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš